

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΗΤΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Από τῆς 1 Ιανουαρίου ἕως 1 Ιουλίου Ἐσωτερικοῦ δρ. 6. — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8.	ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ	*Αναπλάσσει καὶ ἐκδόσει τοῦ Χρυσοστόμου 88ης Φιλέσσα, 5, παρὰ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ θάνατος, ὑπὸ Ν. Κ. Μουκέρου. — Περὶ τοῦ ἱεροῦ σαβάνου τοῦ Χριστοῦ, ὑπὸ Π. Α. Κομνηνοῦ. — Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὑπὸ Κροσταλλίας Δασκαλοπούλου. — Ὁ Ῥαββίνος Ἰσαάκ Μ. ὑπὸ Νικ. Χ. Ἀμβράζη. — Πόθεν ἡ ψυχὴ ὑπὸ Κ. Α. Διαλητηρᾶ.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Α'.

«Πάντα τὰ ὄντα ἐν τῇ φύσει ἐμπερικλείονται ἐντός τοῦ κύκλου τοῦ ἀμεταβλήτου σχεδίου τοῦ παγκοσμίου προορισμοῦ.

Τὰ πάντα; Πῶς;

Ὁ ἄπειρος κόσμος, μεθ' ὅλων τῶν ὄντων, τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχόντων καὶ ἐν αὐτῷ κινουμένων, δὲν εἶνε ἡ μηχανὴ; δὲν εἶνε, ἡ ὠρολόγιον θαυμασίως ὀργανωμένον, τοῦ ὁποίου οὐδὲν τμῆμα θὰ ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ ἄλλως παρ' ὅπως προώρισε καὶ ἐκανόνισεν αὐτὸ ἐν τῶν προτέρων ὁ κατασκευαστὴς του; Δὲν ἀποτελεῖ λοιπὸν καὶ ἐγὼ αὐτὴ. ἡ τμῆμα τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ, ἀνευ οὐδεμιᾶς σπουδαιότητος; Φρικίῳ! τί εἰμαι; ποῦ εἰμαι; τί; Ζῶ μόνη μετὰ τῆς χαρᾶς μου καὶ τῶν θλίψεών μου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ψυχροῦ τούτου καὶ τελείου ὀργανισμοῦ τοῦ κόσμου, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνευ θελήσεως νεκρᾶς ταύτης φύσεως! Διατί προωρίσθην νὰ αἰσθάνωμαι, ν' ἀγαπῶ, ἀφοῦ οὐδὲν εἶνε ἄξιον τῆς ἀγάπης μου; διατί προωρίσθην νὰ μισῶ, ἀφοῦ πᾶσα ἀντίξοος περίστασις καὶ αὐτὴ ἡ κακία εἶνε ἀναπόφευκτος, καὶ πρέπει τριαύτη νὰ ᾔνε κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἀγκαιότητος;

Οἱμοι! αἱ μάλλον ἀγαπηταὶ ἐπιθυμίαι μου, αἱ μάλλον γλυκαῖαι ἐλπίδες μου ἐπὶ τέλους μ' ἐγκαταλείποναι! Πρὸς τί ἡ ἀγυρτεία αὕτη; Διατί νὰ δημιουργηθῶ ἐπιδεκτικὴ εἰς τὸ νὰ προσπαθῶ νὰ μετανοῶ διὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα προωρίσθην νὰ πράξω; διατί νὰ ἐγὼ ἀπέχθειαν διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ἐὰν ὁ αἰώνιος προορισμὸς ἐκ τῶν προτέρων μὲ κατεδίκασεν εἰς αὐτήν;

Ὅχι, ὅχι! τοῦτο εἶνε ἀδύνατον. Τὸ πᾶν ἐν ἐμοὶ ἀντιστρατεύεται κατὰ τοῦ τρόπου τούτου, διὰ τοῦ ὁποίου θεωρῶ τὸν κόσμον καὶ τοὺς νόμους, οἱ ἔποιοι τὸν διέπουν· ὁ τρόπος αὗτος προξενεῖ ἐπανάστασιν ἐν τῷ πνεύματί μου. ἔχω πλήρη συνείδησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματός μου. Καί τοι τῇ σῶμά μου μοιάζει πρὸς μηχανὴν παθητικὴν καὶ ἑτεροκίνητον, τὸ πνεῦμά μου ὅμως δὲν εἶνε μηχανή, ἀλλὰ ζῇ, αὐτοδικοικεῖται καὶ αὐτοορρίζει τὰς ἐνεργείας του μεθ' ὄριμον ἀέψιν. Ὅχι! ὁ κόσμος δὲν εἶνε μάζα ψυχρὰ καὶ ἀδρανὴς ἐντός τῆς ὁποίας τὰ πάντα ἐνεργοῦσι τυφλῶς κατὰ προωρισμένους καὶ αἰώνιους νόμους· ἡ ἐνέργεια, ἡ δύναμις καὶ ἡ ἀγαθότης Θεοῦ ζῶντος καὶ πλήρους ἀγάπης, δίδει ζῶν ἐς τὰ ὄντα καὶ διαχέει πανταχοῦ τὴν εὐτυχίαν. Ὡ! τί θὰ ἦτο ὁ κόσμος ἀνευ ἀγάπης, ἀνευ Θεοῦ, ἀνευ δικαιοσύνης, ἀνευ ἐλευθερίας, ἀνευ ἀνταποδόσεως τῶν πράξεων; Ἐν γιγάντιον πτώμα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ ἀπεχώρησεν, εἰς ἀκατάληπτος μηχανισμὸς, ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξέλαιπεν ὅ,τι μέγα, ὅ,τι ἔξοχον· ἡ ἀρετὴ δηλ. ἡ ἀγάπη, καὶ ἡ τελειότης, καθόσον αὐταὶ ἐνομαστικῶς μόνον ἐν αὐτῷ θὰ ὑφίσταντο· θὰ ἦτο αἰνίγμα ἀνευ ἀξίας, ἀνευ σημασίας, ἀνευ λύσεως καὶ ἀνευ τέλους· τὸ δ' ἀθλιέστατον τῶν ὄντων, τῶν κατοικούντων ἐπὶ τοιούτου κόσμου θὰ ἦτο ὁ ἄνθρωπος, φέρων ἐν ἑαυτῷ τάσας ἀνάγκας τοῦ λογικοῦ του καὶ τόσα αἰσθήματα τῆς καρδίας του!!

Ὅχι! τοιαύτη τις ἰδέα περὶ τοῦ προορισμοῦ εἶνε πλάνη τοῦ πνεύματος.

Θεωρουμένων τῶν πραγμάτων ἀπὸ τοιαύτης ἐπόψεως, τὸ πνεῦμα θαμβοῦται καὶ ἀντιφάσκει καὶ πρὸς ἑαυτὴ καὶ πρὸς πᾶν, τοῦ ὁποίου ἀντιλαμβανόμεθα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, καὶ πρὸς τὴν συνείδησιν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν περὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἡμῶν αἰσθημάτων.

Τί εἶνε ὁ αἰώνιος προορισμὸς; Εἶνε ὁ παμμέγιστος, ὁ ὀρισμένος, ὁ ἄπειρος ὀργανισμὸς τοῦ κόσμου, ἐντός τοῦ ὁποίου τὰ πάντα παράγονται καὶ ἀλληλοσυνδίδονται ἀναγκαίως· ὡς αἷτια πρὸς ἀποτελέσματα. Ἐκαστὸν ἀποτέλεσμα γίνεταί· αἷτιον ἐκ περιτροπῆς· καὶ διὰ τοῦτο ὅ,τι

υπάρχει σήμερον εἴνε ἡ ἀναγκαία συνέπειν τοῦ παρελθόντος καὶ ὅ,τι καὶ ἐγὼ εἶμαι σήμερον, εἴνε τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα ἐκείνου, τὸ ὅποιον ἤμην προηγουμένως. Καὶ δὲν δύναμαι τοῦτο ν' ἀρνηθῶ. Πῶς λοιπὸν ν' ἀπορῶν τὰς πλάνης ταύτας τοῦ πνεύματος, εἰς τὰς ὁποίας ἐκ νέου ἐκπίπτω; Θέλω νὰ διερευνήσω τὸν κόσμον ἀπὸ τὰς διαφόρους αὐτοῦ ἀπόψεις. Ἐντὸς τοῦ ἁδρανοῦ λίθου, ὡς καὶ ἐντὸς πάντων ἐν γένει τῶν δεδημιουργημένων ὄντων, ἀνερχομένη μέχρι τῆς δημιουργίας τῆς ἀνωτάτης τάξεως τῶν ὄντων, διακρίνω ἀπειρὸν ἀριθμὸν δυνάμεων. Πάν ὅ,τι ὑφίσταται ἔχει ἐν ἑαυτῷ δύναμιν τινα, ἥ ἐπιδρῶσιν· τοῦτέστι πᾶν ὃν ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς ὕλης, ἥ ὁποία περιτοιχίζει αὐτόν. Ὁ ἄψυχος λίθος, καθ' ἑαυτὸν θεωρούμενος, εἶνε δύναμις, ἥ ἐπιδρασίς· ἄλλως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποία περιτοιχίζουσιν αὐτὸν διὰ τῆς βαρύτητός του καὶ τῆς πρὸς αὐτὰ προσεγγιστικότητος· ἐπίσης δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν μας διὰ τοῦ χρώματός του, τοῦ σχήματός του, ἢ τῆς ὁσμῆς του. Ὅ,τι δὲν παράγει ἀποτέλεσμά τι ἐπ' ἐμέ, τοῦτο καὶ δὲν ὑφίσταται δι' ἐμέ, ἀλλ' ὅ,τι ἐξασκεῖ ἐνέργειαν τινα ἐπ' ἐμέ, τοῦτο εἶνε καὶ δύναμις.

Αἱ δυνάμεις, τὰς ὁποίας παρατηροῦμεν ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθέντος κόσμου, εἶνε ποικίλαι, διάφοροι καὶ ἀναριθμητοί.

Αὗται σχηματίζουσιν ἀπειρὸν βαθμολογίαν, ἀπὸ τῆς ἀτελεστάτης οὐσίας μέχρι τῆς τελειοτάτης. Καὶ, συνδυάζονται μεταξὺ τῶν, παράγουσι νέα φαινόμενα ἐκ τῶν νέων συνδυασμῶν τῶν. Ὅποια ποικίλα δυνάμειον δὲν παρατηρεῖται π. χ. ἐν τῷ σώματι, τὸ ὁποῖον γινώσκωμεν ὑπὸ τὸ ὄνομα λίθου! Ἀλλὰ πόσον ἡ ποικιλία αὐτῆς τῶν δυνάμεων δὲν παρατηρεῖται μεγαλητέρα ἐν τοῖς φυτοῖς, καὶ πόσον ἀκόμη θαυμασιότερα δὲν εἶνε ἐν τοῖς ζώοις! Αἱ δυνάμεις αὗται δὲν ἐμφαίνονται μόνον ποικιλίας, ἀλλὰ καὶ βαθμὸν ἐντάσεως. Ἡ ἐμφάνισις τῆς ζωῆς δύναμις ἐν τῷ φυτῷ εἶνε ἀνωτέρα ὢν τῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἐνοικουοῦσιν ἐν τῷ λίθῳ· διότι τὸ φυτὸν πολλαπλασιάζεται καὶ ἔχει τὴν νεότητά του, τὴν ὀριμότητά του καὶ ἀναπαράγει τὸ εἶδος του· ἡ δύναμις, τὴν ὁποῖαν ὀνομάζομεν ψυχὴν ζωϊκὴν, ἐνοικουοῦσιν ἐν τῷ ζῳῷ, κατεχει τὰς ἐν ἀνωτέρω, διότι αἰσθάνεται, ἐκλέγει καὶ κρίνει· ἡ δὲ δύναμις τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος εἶνε ἀκόμη ἀνωτέρα κατὰ τὴν ἐντάσιν, καθόσον ἔχει καὶ συνείδησιν ἑαυτῆς. Ἀκολουθῶν, ὑπεράνω ἡμῶν ὑφίστανται αἱ ἀνώτεροι ἀκόμη δυνάμεις, τὰς ὁποίας ἡ Ἁγία Γραφή ὀνομάζει Ἀγγέλους καὶ Ἀρχαγγέλους.

Ἄλλ' ὅλαι αὗται αἱ οἰκογένειαι καὶ αἱ συναμοταξίαι τῶν διαφόρων δυνάμεων τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ, ὑφίστανται ὅπως ἔχουσιν διὰ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐκαστὴ τῶν δυνάμεων τούτων ἔχει τὴν ἰδιάζουσαν οὐσίαν ἐνεργείας τῆς, τοὺς ἰδιάζοντας ὅρους τῆς καὶ τοὺς ἰδιάζοντας νόμους τῆς, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλει νὰ ὑπάγῃται καὶ νὰ ἐνεργῇ. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ὑπάρχων λίθος, διατελεῖ πέν-

τοτε λίθος μετὰ τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτῷ ἰδιοτήτων του· τοιοῦτοτρόπως αἱ ρίζαι τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ σκολύμου προσπαθοῦσι πάντοτε νὰ εὗρωσι τὰς ὁρεπτικὰς οὐσίας, αἱ ὁποῖαι ἰδιάζουσιν τῇ φύσει των· τοιοῦτοτρόπως ἐπίσης τὰ πτηνὰ ζῶσι καὶ κινούνται ἐντὸς τοῦ ἀέρος· ἄλλως, παρὰ οἱ ἰχθύς, οἱ ὁποῖοι γεννῶνται καὶ ἀναπτύσσονται ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ὡς ἐκείνη φυσικὴ δύναμις ἐλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν ἰδιάζοντα αὐτῇ νόμον, καὶ ἔρα καὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα τὸν ἰδιόν του, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε οὔτε ὁ τοῦ ζῳου, οὔτε ὁ τοῦ φυτοῦ, οὔτε ὁ τοῦ λίθου.

Ἡ ἀμοιβαία ἐνέργεια ὄλων τῶν δεδημιουργημένων ὄντων τελεῖται δυνάμει τῶν ἰδιαζόντων τούτων ἐν τῇ φύσει των νόμων· ταῦτα δι' αὐτῶν ἐνοῦνται καὶ ἀποσυντίθενται, συνελκονται καὶ ἀποθροῦνται, συναναζητοῦνται καὶ ἀποστρέφονται ἄλληλα· ἐντεῦθεν γεννᾶται ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησις ἡ ἀκατάπαυστος τοῦ κόσμου. Καὶ ἡ ἀμοιβαία αὕτη ἀλληλεπίδρασις τῶν διαφόρων δυνάμεων συνιστᾷ τὴν καθολικὴν ζωὴν τοῦ κόσμου.

Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμία τῶν δυνάμεων, τῶν ὁποίων τὸ ἄθροισμα συνιστᾷ καὶ συγκροτεῖ τὸν κόσμον, δὲν δύναται νὰ λειτουργήσῃ ἄλλως, παρ' ὅπως τῷ ἐπιτρέπουν ἡ πρῶτα τῆς ἐνεργείας τῆς καὶ οἱ νόμοι, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς τὴν καθυπόθεσιν, ἐπεται, ὅτι ἡ ἐνέργειά τῆς εἶνε ἡ ἀναγκαία συνέπειν τῶν νόμων τούτων. Δημιουργῶν ὁ κυρίαρχος καὶ αἰώνιος δημιουργὸς τῶν κόσμων διὰ τῆς θεῆς Του θελήσεως τὰς δυνάμεις ταύτας, προετίθεν ἐν τῇ παγγένεσιν αὐτοῦ ὅλα τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα αἱ δυνάμεις αὗται θὰ παρήγουν· ἡ δὲ τοιαύτη θεὰ πρόγνωσις καὶ προόρασις παντός, τὸ ὁποῖον θὰ παρήγετο, συνιστᾷ τὸν αἰώνιον προορισμὸν.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ Ν. Κ. Μάκαρος

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΣΑΒΑΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς κ. Βινιάν, καταδειξας ὅτι ἐν Τουρίνῳ ὑπάρχει τὸ ἱερὸν σάβανον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σὺν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ εἰκόني, εἰσήγαγε τοῦτο εἰς τὴν Ἱστορίαν διὰ τῆς ὕρας τῆς Ἐπιστήμης (Ἐφημερίς «Σκρίπ», ἔτος Ζ', ἀριθ. 2424). Ὅψιλον δὲ καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἐπὶ τῷ ἱστορικώτερον καὶ φιλολογικώτερον καὶ ὁρησκευτικώτερον ἐξακριβώσωμεν τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἀπετυπώθησαν δύο τοῦ Χριστοῦ εἰκόνας, ἐντε τῇ ἐμπροσθεν καὶ ἐν τῇ ὀπισθεν τοῦ ἱεροῦ Σαβάνου ὅφει, ἔχοντες πρὸ ὀμμάτων αὐτὰ τὰ ἱερὰ κείμενα τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, αὐτοῦ τοῦ μάρτυρος τῶν παθῶν καὶ τῆς ταφῆς καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἐν πρωτοτύπῳ, ὅπερ αὐτὸς οὗτος ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων καὶ εὐσεβὴς Θεολόγος ἐπικαλεῖται πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν ἐπιστημονικῶν θεωριῶν του.

Οὕτως ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (XXVII, 59—61), γράψας τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ διὰ τῆς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν. λέγει: Λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδὸνι καθαρῇ καὶ ἐθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ κτιῷ αὐτοῦ μνημείῳ. ὁ ἐλατόμηνεν ἐν τῇ πέτρᾳ. Κατὰ τινες ὁ Ματθαῖος συνέγραψε τὸ Εὐαγγέλιόν του Ἑλληνιστὶ καὶ Ἑβραϊστὶ· κατ' ἄλλους αὐτὸς μὲν συνέγραψεν αὐτὸ Ἑβραϊστὶ, ὁ δὲ βίαιος Ἰάκωβος ἡμέτερος· μετέφρασεν αὐτὸ εἰς τὸ Ἑλληνικόν. Κατὰ δὲ τὸν Θεοφύλακτον «Ματθαῖος πρῶτος διὰ τοὺς ἐκ περιτομῆς πιστεύοντας Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ γράμμασι καὶ ῥήμασιν Ἑβραϊοῖς συνέταξεν, ἀγνωστοῦμένου τοῦ μετὰ τοῦτον εἰς Ἑλληνικὸν τοῦτο μεταφράσαντος».

Τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἐκείνου κειμένου ἐλαβε γνῶσιν καὶ ὁ Μακκαριώτατος Θεοφύλακτος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀγρίδος ἢ Βουλγαρίας, ἐξ Εὐδόκας δρυμένους, ἐν Βερολίᾳ τῆς Συρίας, ἐνθα ἦν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ναζωραίοις.

Ἔως τότε διατηρεῖτο καὶ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Καισαρείας, ἥτις κατεσκευάσθη περισπουδάζτως ὑπὸ Πατριάρχου τοῦ μάρτυρος (Πατρολογία τόμος 123, Θεοφύλακτου τόμος πρῶτος, Migne).

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος (XV, 45—46), συγγραψας σχεδὸν καὶ αὐτὸς κατὰ χρονικὴν τάξιν μετὰ προσθέτων τινῶν περιστατικῶν, ἀναγράφει: α' Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀρμαθαίας, ἀγοράσας σινδὸνα καὶ καθελὼν αὐτόν, ἐνετύλιξε τὴν σινδὸν καὶ κατέθηκεν αὐτόν ἐν μνημείῳ. ὁ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας. Ἡ Ἀρμαθαία ἐστὶν ἡ Ῥαμά, πόλις τοῦ Σαμουήλ. Καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (XXIII, 52) λέγει ὅτι: ὁ Ἰωσήφ, καθελὼν τὸ σῶμα, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι.

Ἐκ τῶν τριῶν ἀρα πρώτων Εὐαγγελιστῶν συνάγεται μόνον ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνετύλιχθη ἢ ἐνετύλιχθη σινδόνι, ἥτοι περιετύλιχθη διὰ σινδόνης, ἐλθούσης κατὰ φυσικὸν λόγον εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τοῦ πρό τῆς Ἀναστάσεως Ψυχικοῦ σώματος τοῦ Κυρίου (Α' πρὸς Κορινθίους ΙΕ', 44—53. Β' πρὸς Κορινθίους Ε', 1—5). Ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης περιτυλίξεως τῶν σινδόνων περὶ τὰ τῶν νεκρῶν σώματα, ἀνέκαθεν συνήθους καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήνιν, ὁ Ὁμήρος (Ὀδ. 2, 99, 102· 19, 144—7, 24, 132) καλεῖ τὸ σάβανον φῆρος ἢ σπείρον ταφῆον. Τοιαύτη συνήθεια διατηρεῖται καὶ παρ' ἡμῶν, προκειμένου περὶ ταφῆς ἱερῶν προσώπων, οἱ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερομόναχοι. Ὁ δ' Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λαβὼν γνῶσιν τῶν τριῶν πρώτων Εὐαγγελιστῶν, προσεσχέθηεν αὐτῷ παρὰ τινῶν πιστῶν μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσθεῖς κεφαλὰί τινα, παρασιωπηθέντα ὑπὸ τῶν τριῶν πρώτων Εὐαγγελιστῶν (Ἑρμηνεία τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου παρὰ Φαρμακιδῆ ἐν ἀρχῇ), ποιεῖται λόγον καὶ περὶ τῶν μειονοφηρησάντων ἢ ἀπουσιάζοντων κατὰ τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν κατὰ τοῦ Χριστοῦ, ἥτοι περὶ τῶν Φαρισαίων Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμου, καὶ περιγράφει ἐν λεπτομερείᾳ τὰ κατὰ τὴν ταφὴν, λέγων (ΧΙΧ 39—49): Ὁ Ἰωσήφ μετὰ τοῦ Νικοδήμου, φέρον-

τες μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν, ἐλαβε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐθηκεν αὐτὸ θονίῳ μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν».

Καὶ κατὰ τὸ Λατινικὸν ἀρχέτυπον: Accegerunt ergo corpus Jesu et ligaverunt illud linteis cum aromatis sicut mos est Iudaeis sepelire!

Μετὰ δὲ τὴν Ἀνάστασιν (XX, 5—7): Βλέπει κείμενα τὰ θόνια... καὶ εἰσῆλθεν ὁ Πέτρος εἰς τὸ μνημεῖον καὶ θεωρεῖ τὰ θόνια κείμενα· καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν θονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον». Ὁ σοφὸς Καθηγητὴς Βινιάν ἐκλαμβάνει τὸ σουδάριον ὡς τὸ αὐτὸ τῇ σινδόνι παρὰ τοῖς τριῶν πρώτοις Εὐαγγελισταῖς. Ἀλλ' ἕτερον ἐκάτερον. Τὸ σουδάριον ἐχρησίμευσεν εἰς περιετύλιξιν ἢ καὶ δέσιν τοῦ προσώπου. Τῶν θονίων τὸ μὲν ἦν τὸ κυρίως σάβανον, ἥτοι ἡ σινδὸν τοῦ Τουρίνου, τὰ δὲ ἐχρησίμευσαν εἰς κειρίας (Ἰωάννου XI, 44), δι' ὧν ἐδεσαν, ligaverunt, ἥτοι περιετύλιξαν σφιγκτικῶς ὅλον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν ἀρωμάτων. Ἐκ δὲ τῶν προκειμένων χωρίων καὶ ἄλλων φαίνεται ὅτι οἱ Εὐαγγελισταὶ ἐγράψαν κατ' ἰδίαν ὅ,τι ἕκαστος αὐτῶν ἐγίνωσκεν ἐξ αὐτοφασίας ἢ καὶ αὐτηκούσας παρὰ τοῖς κορυφαίοις των Ἀποστόλων Πέτρῳ καὶ Παύλῳ. Καὶ ὡς ἐκ τούτου προκύπτει ἡ καλουμένη παρ' αὐτοῖς ἐναντιοφάνεια, αἰρομένη ἐκ τῆς λογικῆς καὶ χρονικῆς κατατάξεως τῶν γεγονότων καὶ τῶν πραγμάτων.

Περὶ τῆς οὐσιώδους λεπτομερείας τῶν κατὰ τὴν ταφὴν τοῦ Χριστοῦ ὁ Μακκαριώτατος Θεοφύλακτος, ἀνὴρ πολυμαθὴς καὶ ἐνάρετος, ἐντριβὴς τῆς θεῆς γραφῆς καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν Θεοφῶρων πατέρων, καὶ δὲ τῶν τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου, ἐσημείωσεν:

Ὁ Ἰωσήφ μαζί με τὸν Νικοδήμον, γνώριμοι τοῦ Πιλάτου διὰ τὸ ἐνδοξόν, κάμνει τὴν ταφὴν πολυτελεῖ. Πλὴν δὲν ἐλόγιαζον τίποτε θεῖόν περὶ αὐτοῦ. Οὐδένας ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπων φίλον ἐλόγιαζον. Διὰ τοῦτο καὶ τοιαῦτα ἔρωματα φέρουσι, τὰ ὁποῖα ἔχουν δύναμιν νὰ φυλάσσουν τὸ σῶμα εἰς πολὺν καιρὸν ἀκέραιον καὶ δὲν τὸ ἀφίνουν νὰ ἀναλύῃ γλήγορα. Τὸ ὅποιον τοῖς ἐδειχεν, ὅτι δὲν ἐνοοῦσιν τίποτε μέγα περὶ αὐτοῦ. Πλὴν ὅμως δείχνουσι τὴν ἀγάπην, διότι δὲν τὸν ἐνταφιάζουν ὡς κατάδικον, ἀλλὰ πολυτελεῶς καὶ ἐντίμως, καθὼς ἦτο συνήθεια τῶν Ἑβραίων. Καὶ ἐπειδὴ ἐστενοχωροῦντο ἀπὸ τὸν καιρὸν, διότι ἐννῆτα ὥρες ἐξεψύχασε καὶ ἀπέκει, ἔως οὐ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸν Πιλάτον καὶ νὰ καταβάσσουν τὸ σῶμα, κάμνει χρεῖα νὰ ἐγείναι ἐσπέρην, εἰς τὴν ὁποῖαν δὲν ἄφινεν ὁ Νόμος νὰ κάμνωσι μνημεῖον, διὰ τοῦτο τὸν θάπτουν εἰς τὸ μνημεῖον, ὅπου ἦτο ἐκεῖ πέρα». Ἡ τοιαύτη μετάφρασις ἐγένετο παρὰ τινος ἀνώνυμου, ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ παιδαγωγμένου, ἐξεδόθη δ' ἐν Ἑντίᾳ τῷ 1789. Ἔστι δ' ἀφιερωμένη Κωνσταντίνῳ Παυλόπιτς, ἐγγόνῳ τῆς Μεγάλης Αὐτοκρατορίσσης πατρῶν τῶν Ρωσίων, Αἰκατερίνης δευτέρας. Ἡ πλήρης καὶ ἄμεσος σαβάνωσις τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ ἔθος

τῶν Ἰουδαίων αἶρει καὶ τὴν συνοργαντίαν αὐτῶν, ὅτι δῆθεν ἐκλεψάν τὸ σῶμα οἱ μαθηταί. Κατὰ τῆς τριαυτῆς συνοφανείας ἐσπρίμωσι πάλιν ὁ Μακαριώτατος Θεοφύλακτος, ἀρχώσας ἀπὸ τοῦ 1070—1130 μ. Χ., ἐν πρωτοτύπῳ: Πῶς γὰρ ἂν ἐκλεψάν, ὡ ἀνόητοι, οἱ μαθηταί, οἱ διὰ τὸν φόβον ἀποκλεισθέντες καὶ μὴ τολμῶντες ὅλως ἐξελεῖν; πῶς δ' ἂν, εἰ ἐκλεψάν, ἀπέθνηκτον ὕστερον δι' αὐτόν, κηρύττοντες, ὅτι ἀνέστη καὶ ὑπὲρ τοῦ ψεύδους κατακυρόμενοι. Κατὰ δὲ τὴν παρὰ Φερμακλίδη ἐρμηνείαν συναμφοτέρα (ἡ τῶν ὁθονίων μονήρης θέσις ἐν τῷ μνημείῳ καὶ ἡ τοῦ σουδάριου κατὰ μέρος τοποθέτησις): σημεῖα ἦσαν τῆς Ἀναστάσεως ἀναντίρρητα. Ὅστις γάρ, εἰ μετέθετε τις αὐτόν, ἐγίνωσκον ἂν, ὅτι, εἰ ἐκλεψάν, ἐρρῶντισεν ἂν, ὥστε καὶ τὸ σουδάριον ἐπιμελῶς ἐντολίξει καὶ θείναι εἰς ἕνα τόπον, ἥγουν εἰς ἕτερον παρὰ τὸν τῶν ὁθονίων, ἀλλ' οὕτως, ὡς εἶχε τὸ σῶμα μετέθεκεν ἂν ἡ ἐκλεψάν, δεδιώς τοσοῦτον ἀναλῶσαι καιρὸν εἰς πρᾶξιν περιττήν, μήποτε κατάφωρος γένηται καὶ τὴν ἐσχάτην ὑμῖν (ὑπόσχρη) δίκην, ἄλλως τε καὶ σμύρνης κολλωδιστάτης οὕτης, μεθ' ἧς ἦν ἐντεταριασμένος, καὶ τὴν σινδῶνα προσκλήσας αὐτῷ λίαν συμρυῖς καὶ ἀναποσπείσας. Διὰ τοῦτο γοῦν ταῦτα χωρὶς ἀλλήλων ἐκείντο, ἵνα μάθωμεν ὅτι κατ' ἐξουσίαν ἀνέστη καὶ πᾶσαν ἔδεικνεν. Τὸ σουδάριον δὲ ἦν φακιδίον μικρὸν, ὡς ὁ τεθνηκώς Λάξτρος τὴν ὄψιν περιεδέδετο. Τὸ φακιδίον, παρὰ τὸ Λατινικὸν Facies, λέγεται παρ' ἡμῖν βαγιδιόν καὶ παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς Napkin. Ἰδοὺ δὲ τί γράφει περὶ τοῦ θέματος τούτου διαπρεπὴς ἀρχαῖος Θεολόγος Ἰταλός, ἐπόμενος τῷ Θεῷ Ἱερωνύμῳ, περιφημοτάτῳ πατρὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὸν Λακτάντιον, συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, συνοψίζων τὰ τέσσαρα ἱερά Εὐαγγέλια εἰς ἓν ἱστορικὸν πόνημα.

Nicodemo portò seco circaa cento libbre di profumo, composto di mirra e di aloè per imbalsamare il corpo di Gesù: « Ὁ Νικόδημος προσήνεγκε περὶ τὰς ἑκατὸν λίτρας μύρου, συνισταμένου ἐκ σμύρνης καὶ ἀλόης πρὸς βαλτάμωσιν τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ πάλιν: Petro entrò subito nel sepolcro, e vide da una porta gli stessi panni limi, et dell' altra un sudairo piegato propriamente, et era quello con cui stava coperta la faccia del Salvatore: Ὁ Πέτρος εἰσῆλθεν εὐθὺς εἰς τὸ μνημεῖον καὶ βλέπει ἀφ' ἐνὸς μέρους τὰ λινὰ Σάβανα (ἃ καὶ ὁ Ἰωάννης ἐξῶθεν τοῦ μνημείου εἶδεν ἐκτετυλιγμένα ἔνθεν τοῦ σώματος) καὶ κατὰ μέρος ἐν σουδάριον διπλωμένον κατ' ἰδίαν, δι' οὗ εἶχε καλυφθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ Σωτῆρος. Περί τῆς ἀκέραιου σμύρνης ποιεῖται λόγον ὁ Ἡρόδοτος (2, 40, 86, 7, 181). Εὐπαύληπτόν λοιπὸν ὅτι ὁ Ἰωσήφ καὶ Νικόδημος ἐξεπλήρωσαν μὲν τὸ καθήκον ἐαυτῶν, ἐτελέσαντες ὅλην τὴν σαβάναν, ἐπέσπευσαν δὲ μόνον τὴν ταφήν, διότι τὸ μὲν ἐροῦντο μήπως ταφῇ ὁ Χριστὸς ὡς κοινὸς κατάδικος καθ' ἣν θέσιν συνεσταυρώθη, τὸ δὲ ἡγγίζεν ἡ ἑορτὴ τοῦ Σαββάτου, συμπίπτουσα τῇ τῶν Ἀζύμων, ἡ Νομικοῦ Πάσχα

(Ἡρόδοτος 18, 46. Ἀριθ. Θ', 12. Ζαχαρίας 15, 10). Τούτων ἐχόντων οὕτως, ἐξάγεται ἥτις μεταμορφωθέντος τοῦ Ψυχικοῦ σώματος τοῦ Κυρίου εἰς Πνευματικὸν ἐν τῇ Ἀναστάσει, ἀπέμεινεν αὐτομάτως τὸ Ἅγιον Σάβανον μετὰ τῶν δύο ἐν αὐτῷ ἐντεθῆτων καὶ ἀχειροποιήτων εἰκόνων τοῦ Χριστοῦ καθ' ὑπερφυσικὸν καὶ φυσικὸν λόγον, ἐξηγούμενον ὡς ἐκ τῆς σριγῆς περιτυλίξεως τοῦ σαβάνου περὶ πᾶν τὸ σῶμα σὺν τοῖς ἀρώμασιν. Τὴν ἐπισφράγισιν τῆς Ἀναστάσεως ἐπεφύλαξεν ὁ Κύριος ἡμῶν διὰ τὴν Παντοκρατορίαν (Πράξ. α', 8, 6', 4, κα', 11, 6'. Πέτρου 19, α' Ἰωάννου 5, 19. Ἰωάν. 6', 28), καθιερωμένην συμβολικῶς ὑπὸ τῆς Νομικῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐκ τοῦ Σινᾶ προαθήσεως τοῦ Νόμου καὶ πίπτουσαν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, καθ' ἣν συνέστησαν δύο μεγάλα τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας γεγονότα, ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἀνάστασις καὶ ἡ ἐπιφάνειά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀρχάδοντα τοῦ Χριστιανισμοῦ θεμέλια.

Ἀθήνησι, τῇ 28ῃ Μαΐου 1902.

Π. Α. Κομνηνός.

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ Ε'.

Διερχόμενοι καὶ κατερχόμενοι διὰ θόλων καὶ στεγῶν καὶ κλισιάων λιθίνων καὶ παρεκκλησίων καὶ καλλίων, φθάνομεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἀκανθίου Στεφάνου. Ὑπὸ τὴν ἐν μέτῳ αὐτοῦ Ἁγίαν Τράπεζαν ἵσταται τμήμα κλονος ἐκ γρανίτου, ἡσυχασμένον διὰ σιδηρᾶς πύλης ἐχούσης ὀπὰς, ἥτις πρὸς τοὺς προσκυνητὰς ἀνοίγεται. Ἐκεῖ, εἰς τὸν λίθον ἐκείνον ἐπάνω, ἐκχέουσιν τὸν οἶνον τοῦ Θεοῦ οἱ στρατιῶται, ὅργανα ἀνόμων ἀνθρώπων ἐκεῖ τῷ ἐπίθεσαν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν ἐξ ἀκανθῶν στέφανον· ἐκεῖ τὸν ἐνέπαιξαν, τὸν διεκωμῶθησαν, καὶ διὰ τοῦ καλάρου τοῦ παρωδοῦντος τὸ σκῆπτρον τὸν ἐτυψαν. Μὲ παραγμὸν καρδίας κλίνομεν γόνυ καὶ ἐγγιζόμεν μὲ τὰ χεῖλη μας τὸν Τιμίον Λίθον.

Ὁ Λίθος οὗτος· ἐκεῖτο ἄλλοτε εἰς τὸ Πραιτώριον, ὅπου ὑπῆρχε ναῖκος πρὸς τιμὴν τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου· ἀλλ' ὅτε ἡ Ἱερουσαλὴμ ἠλώθη καὶ οἱ νικηταὶ ἔλαβον εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῶν τὸ Πραιτώριον, οἱ τότε Χριστιανοὶ μετεκώμισαν αὐτὸν ὅπου ἦδη εἶνε. Δεξιὰ τῆς Ἀγ. Τράπεζης ἵσταται εἰκὼν εἰς φυσικὸν μέγεθος παριστάσα τὸν Πιλάτον, δεικνύοντα εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὸν Κύριον, καὶ ἀριστερὰ ἑτέρα, παριστάσα τὸν Κύριον, φέροντα λαμπρὰν ἐσθῆτα· καὶ ἐκεῖ πλησίον, ἐντὸς ἐρμαρίου, δὴρχει στέφανος ἐξ ἐγγυρίων ἀκανθῶν πεπλεγμένος, ἐξ ὧν εἰκάζεται ὅτι θὰ ἦτο κατασκευασμένος· καὶ ἐκεῖνος, δι' οὗ ἐστεφαν τὴν κεφαλὴν τοῦ Κυρίου. Τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς ἡμᾶς.

Καὶ ἦδη διὰ βαθμίδων, ἐντὸς τοῦ βράχου λελαξυμέ

νων, κατερχόμεθα εἰς τὸ σπήλαιον τῆς Εὐρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ὅπερ, ὡς πιστεύεται, ἦτο στέγνα, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐρρίφθησαν οἱ τρεῖς σταυροὶ καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ὁπότεν ἐξῆλθεν αὐτοῖς ἡ Ἁγία Ἑλένη. Τὸ σπήλαιον τοῦτο διαίρεται εἰς δύο μέρη· τὸ νότιον, οὐτινος ἡ ἐσορὰ εἶνε χαμηλοτέρα καὶ ὅπου πιστεύεται ὅτι εὐρέθησαν οἱ σταυροί, καὶ τὸ βόρειον, ὅπου λέγεται ὅτι εὐρέθησαν οἱ ἄλλοι. Ἐντὸς τοῦ χαμηλοτέρου σπηλαίου κείται μύομαρα πορφυρέλευκα, ἐρ' ὧν εἶνε γεγλυμμένοι ὁ Σταυρός, καὶ γράμματα ἑλληνικὰ λέγοντα: Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ θάνητον. Μετὰ βαθείας κατανώξεως προσκυνησάμεν καὶ ἐκεῖ ἀπασθέντες τὸν Σταυρὸν· ἐντὸς δὲ τοῦ ὑψηλοτέρου, πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ πολυτίμων μαρμάρων ἵσταται δριεχάλκινον ἄγαλμα τῆς Ἀγ. Ἐλένης κρατούσης τὸν Σταυρὸν, ἐμπροσθεν δ' αὐτοῦ κρέμνεται ἰδὺ λυχνία. Τὸ σπήλαιον τοῦτο ἀνήκει εἰς τοὺς Λατίνους, τὸ δ' ἕτερον δικαίον· κείται μετὰ τῶν ὁρθοδόξων καὶ αὐτῶν· εἰς τοῦτο κιτὰ τὴν 14ην Σεπτεμβρίου ὁ Πατριάρχης καὶ ὁλος ὁ ἡμέτερος κληρὸς καταβαίνοντες ταλοῦσι τὴν ὕψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ἀναβαίνοντες ἐκεῖθεν ἐρχόμεθα εἰς παρεκκλήσιον λεγόμενον· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια. Εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο, ὅπερ ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀρμενίους, καὶ ὅπου λοιτοῦργοῦσιν αὐτοί, πάντα τὰ ἐν τῷ Νεῷ ἔθνη πιστεύουσιν ὅτι ἐγένετο ὁ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διαμερισμὸς τῶν ἱματίων τοῦ Χριστοῦ.

Ἐντεῦθεν, προχωροῦντες πρὸς βορρᾶν, ἐρχόμεθα εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Λογγίνου. Καὶ ἐκεῖ ὑπάρχει Ἁγία Τράπεζα, καὶ ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκὼν μεγάλη παριστάσα τὸν Ἅγιον Λογγίνον δεικνύοντα διὰ τῆς ὕψωσιν χειρὸς τοῦ τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ λέγοντα: Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν Οὗτος. Ὁ Ἅγιος Λογγίνος ἦν ὁ ἐκατόνταρχος, ὅστις, ἰδὼν τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν, καὶ κατόπιν ἀπεκεφαλίσθη ὑπὸ τοῦ Πιλάτου χάριν τῶν Ἰουδαίων. Πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς Ἀγίας Τράπεζης, ἐντὸς ἐρμαρίου, φυλάσσονται τὰ τμήματα, τοῦ βράχου, ἅπερ ἐκ τοῦ Γολγοθᾶ ἀπέκοψον κατὰ τὴν ἀνοικοδομήν τοῦ 1810. Τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Λογγίνου ἀνήκει εἰς ἡμᾶς.

Μετ' ὀλίγον ὁδηγοῦμεθα εἰς ἕτερον μικρὸν σκατεινὸν καὶ χαμηλὸν παρεκκλήσιον καλούμενον ἡ Φιλικὴ τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸ ἀρχαιότατον καὶ σεβάσιμον τοῦτο παρεκκλήσιον, τὸ ἐν μέρει σπήλαιον, ἀνήκον δὲ εἰς τοὺς ὁρθοδόξους, ἐκλείπουν, κατὰ τὴν ἱεράν παράδοσιν, οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Κύριον, ὅτε τὸν ἔφεραν ἐκεῖ, ὅπου τὸν σταυρώσουν, φοβούμενοι μήπως οἱ κλαυθμοὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν γυναικῶν διεγείρωσι τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰς στάσιν· ἀκόμη λέγεται ὅτι, ἐνῶ ἡ Παναγία, ὁλοφυρομένη, προσεπάθει νὰ διασχίσῃ τὸ πλῆθος καὶ νὰ πλησιάσῃ τὸν εἰς τὸν Σταυρὸν φερόμενον Υἱὸν τῆς, αἰρῆς εἶδε τὸν Σταυρὸν μετ' αὐτοῦ ὕψωθῆναι καὶ κατέπεσε λιπώμενος, ὁπότε καὶ ἐπληρώθη τοῦ Συναῶν ἡ πόρρρησις εἰπόντος: «Καὶ Σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία». Καὶ

ἔδω ὑπάρχει Ἀγ. Τράπεζα, καὶ εἰκόνη· παριστάσα τὴν Θεοτόκον, κλαίουσαν καὶ λιποθυμοῦσαν, καὶ τὰς σὺν αὐτῇ γυναῖκας.

Ἐντεῦθεν ἐρχόμεθα εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Φρουγελιώσεως, εἰς ὃ ἀναβαλόμεν διὰ 4 βαθμίδων. Τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο ἀνήκει εἰς τοὺς Λατίνους. Ἐκεῖ λέγουσιν ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Μακάριος καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη ἀνέστησαν τὸν νεκρὸν διὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ προστάσεως τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος. Πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ δεικνύεται τμήμα τοῦ κλονος, εἰς τὸν ὅποιον δέσαντες τὸν Κύριον οἱ στρατιῶται ἐφαγγέλωσαν αὐτόν, φυλαττόμενον ἐντὸς σιδηροῦ περιφράγματος.

Τέλος, φθάνομεν πάλιν εἰς τὴν Ἀποκαθάλωσιν, ὅπου, ἀφ' οὗ, μᾶς ἀνεγνώσθη τὸ τῆς ἀποκαθάρσεως Εὐαγγέλιον, γονυπετήσαντες εὐθὺς, προσκυνοῦμεν καὶ ἀπαζόμεθα τὴν θείαν Πλάξιν. Καὶ ἐκεῖθεν, ἐκκολουθούσης πάντοτε τῆς λιτανείας, εἰσερχόμεθα διὰ τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ εἰς τὸ Καθολικόν, δηλ. εἰς τὴν μεγάλην τῶν ὁρθοδόξων ἐκκλησίαν, τὴν κατέχουσαν τὸ μέσον τοῦ ὅλου Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.

Εἰς τὸ Καθολικὸν ἡ λιτανεὶα παύει, καὶ ἡ δοξολογία ἀρχεῖται. Ἀναγινώσκειται τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Σταυρώσεως, εἴτα ὁ ἀρχιεπίσκοπος κ. Κλεόπας δι' ὁμιλίας λαμπρᾶς ἐξιστόρησεν εἰς ἡμᾶς ἀπάσας τὰς περιπετείας δι' ὧν διήλθεν ὁ μέγας τῆς Ἀναστάσεως Ναός, καὶ μᾶ· ἐπέδειξε τὴν ἀδιαφιλανειήτητον κατοχὴν τῆς Ὁρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐρ' ὅλων τῶν ἁγίων τόπων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, κατέληξε δὲ οὕτω περίπου: « Ἀν ὁ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως, ἂν ὁ Πανάγιος Τάφος τοῦ Σπείτου τῆς ἀνθρωπότητος· Εὐεργίτου ἔμεινεν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς χεῖράς μας, τοῦτο ὀφείλεται μὲν εἰς τὴν ἀγρυπνον φροντίδα τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μεγαλοφροσύνην καὶ τὴν εὐνοίαν τῶν ἐκείνῳτε Σουλτάνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς καὶ πρὸς τὸν νῦν εὐκλεῶς ἐνάσσοντα Σουλτάνον Ἀβδὸν Χαμίτ Χάν, ὅστις, τοὺς ἐνδόξους αὐτοῦ προκατόχους μιμούμενος, δὲν ἐπαυσε παρέχων ἡμῖν τὴν πανίσχυρον αὐτοῦ προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν, σώζων ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πονηρίας τῶν ἐχθρῶν μας. Εἶνε λοιπὸν δίκαιον, καὶ ἐπιβάλλεται ἡμῖν μεγαλόφρονος νὰ ἐκφράσωμεν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου καὶ Ἐπισήμου τούτου Βήματος τὴν κείδιον εὐγνωμοσύνην ἡμῶν καὶ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν μελῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας πρὸς πάντας τοὺς κραταίους καὶ μεγαλόφρους καὶ φιλοδικίους ἐκείνους Σουλτάνους, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν νῦν μεγαλοφρονέστατον καὶ εὐκλεέστατον ἡμῶν Ἀνακτα. »

Καὶ ἦδη προσάγεται εἰς ἡμᾶς πρὸς προσκύνησιν ὑπὸ τοῦ γέροντος Σκευοφύλακος Εὐθυμίου ὁ ἐκ Τιμίου ὕλου πολυτιμώτατος Σταυρός. Ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει Του ἱερὰ φρικίασις συνέχει πάντας ἡμᾶς, γονυπετεῖς δὲ καὶ μετὰ μεγίστης κατανώξεως προσκυνησάμεν αὐτόν.

Καὶ ἦδη θὰ ἀπεπειρώμεθα νὰ περιγράψω τὸ Καθολικόν,

ἀλλὰ φρονῶ ὅτι μόνον ἄμεσος ἀντίληψις δύναται νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τοῦ πλούτου τοῦ μεγίστου τούτου Ναοῦ, ὅστις θεωρεῖται ὡς μία ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστέρων καὶ λαμπροτέρων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς. Θυμῶνται ἀληθῶς τοῦ ἀνθρώπου τὸ ὄμμα καὶ ἐκπλήσσεται ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ κόμου. ὅστις ὑπάρχει ἐκεῖ ἐκ τοῦ πληθοῦς τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν λυχνῶν, τῶν πολυτελῶν εἰκονοστασίων τῶν περιεχόντων ἀναριθμήτους εἰκόνας, τῶν κεκρυμμένων ἀψίδων, τῶν μονολίθων κισίων καὶ τῶν μαρμαρίνων μανουαλίων, καὶ λοιπῶν πολυτίμων κοσμημάτων. Ἀρκοῦμαι μόνον νὰ εἶπω, χάριν ἱστορικῆς πληροφορίας, ὅτι ἀπέναντι τοῦ Παναγίου Τάφου κείμενον τὸ Καθολικόν, κατέχει τὸ μέσον τοῦ ὄλου Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, ἥτοι τὸ μέσον τῆς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνεγερθείσης Βασιλικῆς· καὶ ὅς εἶνε σήμερον, παρουσιάζεται οἰκοδόμημα ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς· ὁ τροῦλος, οἱ θόλοι καὶ αἱ ἀψίδες χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη, καταστραφέντα, ἀνωκοδομήθησαν ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων τῷ 1810.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς δοξολογίας ἐξερχόμεθα τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ἀναστάσεως Ναοῦ, καὶ ὀδηγοῦμενοι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ γέροντος δραγουμάνου Πανοσιολογιώτατου ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰννοκентίου ἐρχόμεθα εἰς τὰ πατριαρχεῖα.

Ἡ αἰθουσα τῶν πατριαρχείων, εἶνε ἀπλουστάτη, ἀλλὰ καὶ κομψοτάτη. Εἰς τοὺς τοίχους κρέμονται εἰκόνας ἀρίστης τέχνης παριστάσαι τὴν σταύρωσιν τοῦ Σωτῆρος, αἱ εἰσέ- νες τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ρωσίας καὶ τῶν βασιλέων τῶν Ἑλλήνων, εἰς δὲ τὸ βάθος, ἀπέναντι τῆς εἰσόδου, φαίνεται χρυσοστόλιστος ὁ πατριαρχικὸς θρόνος. Εἰς τὰ πατριαρχεῖα ὑπεδέχθησαν ἡμᾶς οἱ ἐπίτροποι τῆς Αὐτοῦ Θεοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων· Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἅγιος Ἰορδάνου Ἐπιφάνιος, καὶ ὁ Αὐτοῦ Πανοσιολογιώτης ὁ Ἀρχιμανδρίτης καὶ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ Ἱεροῦ κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου Νικόδημος, μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων καὶ τινων ἀρχιμανδριτῶν μελῶν τῆς Συνόδου· ὡς καὶ ὁ ἐκεῖ παρεπιδημὼν Ἅγιος Σαῶναγαθουπόλεως κ. Κωνσταντίνος.

Προσεφώνησεν ἡμᾶς ὁ Ἅγιος Ἰορδάνου κ. Ἐπιφάνιος ὡς ἐξῆς περίπου.

« Ἀγαπητὰ τέκνιά,

« Ἡ πόλις τῶν Ἱεροσολύμων ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἡ πόλις τῆς θρησκείας, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ὁμοίως ἡ πόλις τῆς σοφίας. Ἡ θρησκεία λοιπὸν σήμερον χαιρετίζει δι' ἡμῶν ἐν τῷ προσώπῳ ἡμῶν τὴν σοφίαν καὶ προσφωνεῖ αὐτῇ τὰ καλῶς ἡλθεν». Εἰτα προσθέτει ὀλίγας ἀκόμη λέξεις, λέγων ὅτι ἡ καρδιά τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Παναγίου Τάφου Κοινοῦ εἶνε πλήρως θλίψεως διὰ τὴν κατὰ τὰς Ἀγίας ταύτας ἡμέρας ἀπουσίαν τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πατριάρχου καὶ Πατρὸς αὐτοῦ Δαμιανοῦ, ἀλλὰ τὴν λύπην ταύτην κατὰ πολὺ ἐματρίασεν ἡ χαρὰ τοῦ ὅτι εἰδομεν ἐν μέσῳ ἡμῶν τόσους Ἑλλήνας προσκυνητάς.

Εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην ἀντεφώνησε καταλλήλως

λίαν συγκεκινημένος ὁ κ. Δάμπρος, ἀλλὰ τὸν διέκοψεν ἐν τῷ μέσῳ ὁ Ἅγιος Ἰορδάνου ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ συγκινήσεως. Ἀσπαζόμεθα εἰτα τὴν χεῖρα τοῦ Ἁγίου Ἰορδάνου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων, καθήμεθα ὀλίγον ἐπὶ τῶν γόρῳθεν καθισμάτων, μᾶς προσφέρνται ἀναψυκτικά, καὶ ἄφου καὶ πάλιν ἡσπάσθημεν τῶν Σ. ἀρχιερέων τὰς χεῖρας, ἐξερχόμεθα τέλος κατασυντετριμμένοι ἐκ τῶν κόπων καὶ ἐκ τῶν συγκινήσεων τῆς ἡμέρας καὶ διευθυνόμεθα εἰς τὰ διὰ τὸν ἡμέτερον ὁμίλον τῶν ἐκδρομῶν ὀριζόμενα ξενοδοχεῖα. Ἐκεῖ προσεπάθησα νὰ εὑρῶ μικράν τινα παύσιν καὶ ἡσυχίαν· πλὴν μάτην. Ἦμην εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐν μεγάλῃ ἐξομαδί, καὶ ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ δωματίου μου εἶλεπα τὸν οὐρανὸν ἐκείνον, ὁ ὁποῖος εἶδε πρὸ 19 αἰώνων τὸ πάθος καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Μὲ τὴν φαντασίαν διεγρηγεμένην, ἐμυδνίζον τὸ μέγα χρονικὸν διάστημα καὶ ἐνόμιζον ὅτι τὸ μέγα καὶ φορικτὸν δράμα πρόκειται ἤδη νὰ συντελεσθῇ. Ἐφάνταζόμην τὸν Πιλάτον ἤδη ἐδρεύοντα ἐκεῖ, καὶ τοὺς Φαρισαίους, τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς συνερχομένους, ἵνα σχεδιάσωσι πῶς ν' ἀπολέσωσι τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ὅτερον ἡγαλλίων ἀναμνησκόμεν, ὅτι ἐν τῇ πόλει ἐν ᾗ ἐτελέσθη τὸ φοικτὸν μαρτύριον. ὅμοιαι ἤδη ἀνέρχονται πρὸς τὴν Θεὸν καὶ Σωτῆρά μας, καὶ εἰτα πάλιν ὀδύνη ἀφ' ἧς με καταλαμβάνει ἐν τῇ φανταστικῇ ἀναπαράστασι τῆς μοναδικῆς ἱστορικῆς τραγωδίας, ἐν ᾗ ἥρως ἐπώδυνος καὶ καθημαγμένος ἀναφαίνεται αὐτὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

Κωνσταντίνος Δασκαλοπούλου.

ΠΟΘΕΝ Η ΨΥΧΗ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

Εὐθύφρων δημοσιογράφος

Γεώργιος νομικός

Κωνσταντίνος ἱετρός

Γεώργιος. Ἐχομεν 21 Μαῖου. Ἄλλοτε κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καυστικὸς διέσχιζε τὸν Ἀττικὸν ὀρίζοντα ὁ ἥλιος· ἀλλὰ σήμερον ἰδοὺ λευκαὶ καλύπτουσι τὸν οὐρανὸν νεφέλαι, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Σαλαμίνας πνέουσα αὔρα καθιστᾷ εὐάρεστον λίαν τὸν περίπατον ἡμῶν ἀνὰ τὴν ὁδὸν ταύτην τῆς Κηφισίας.

Κωνσταντίνος. Λοιπὸν, ὡς οἱ περιπατητικοὶ ἐκεῖνοι τῆς ἀρχαιότητος, καιρὸς ἤδη νὰ διαλεχθῶμεν περὶ τοῦ ζητήματος τῆς γενέσεως τῆς ψυχῆς. Ἰδοὺ ἐξήλομεν ἤδη τῆς πόλεως· ὁπισθεν ἡμῶν καταλείπομεν τὴν Ρηζαίον τήνδε σχολὴν καὶ τὸ νοσοκομεῖον ἐκεῖνο τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ. Τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐπισκέπτεται ἤδη τοὺς ἐορτάζοντας, καὶ ἡ ὁδὸς αὕτη ἐρημὸς μένει περιπατητῶν. Εὐκαιρία διαλόγου καλλίστη. Πόθεν λοιπὸν ἡ ψυχὴ; Μόνη ἡ διάλεξις αὕτη θὰ παραγορᾷ τὸ

πένθος μου, ὅπερ σήμερον ἡσθάνθηον βαρύτερον ἕνεκα τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἀγομένης ἐορτῆς. Πότῃ ἄλλοτε ἐδασί- λαιε κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὴν οἰκονομείαν μου χαρὰ! ἀλλ' ὁ πρὸ μικροῦ ἐπισυμῆξ· τοῦ φιλετάτου πατρὸς μου θάνατος· εἰς πένθος μετέδρασε τὴν χαρὰν.

Γεώργιος. Ἐμπρός· λοιπὸν· ἀς διαλεχθῶμεν, ἄφου πρὸς τοὺς ἄλλους αὐτοῦ ἄγαθούς· ὁ διάλογος εἶνε λαθι- κηδής. Θὰ ἐξετάσωμεν πόθεν ἡ ψυχὴ. Παραδεχόμεθα δὲ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος γεννᾶται ἐμψυχος ἐκ γονέων ἐμψύχων. Εὐθύφρων. Τοῦτο δὲν ἀληθεύει γενικῶς, Γεώργιε. Ἐχομεν τοὺς πρῶτους ἀνθρώπους, πρὸ τῶν ὁποίων δὲν ὑπῆρχον γεννήτορες, καὶ τὸν Σωτῆρα Θεάνθρωπον, ὁ- τινος τὴν γέννησιν πιστεύομεν ἐκ Πνεύματος Ἀγίου καὶ ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου, τῆς παρθένου μητρός. Ἐπὶ τῶν ἐξαίρεσεων τούτων διελέχθημεν ἄλλοτε. Ἦδη ὁ λόγος ἐστὼ περὶ τῆς γενέσεως τῆς ψυχῆς πάντων τῶν ἀνθρώ- πων. Ἀλλὰ, πρὶν περὶ τούτου διαλεχθῶμεν, ἀς ἐπανα- λάβωμεν τὰς ἀληθείας ὅσας ἐπορίσθημεν ἐκ προηγουμένων διαλόγων.

Γεώργ. Παραδεχόμεθα ἤδη ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὑπάρχει Θεὸς αἰώνιος· ὅτι δὲ ἡ ψυχὴ εἶνε πρόσωπον συναισθητικόν, λογικόν, ἡθικόν, ἐλεύθερον, μὴ προϋπάρ- χον τιοῦτον πρὸ τῆς συλλήψεως καὶ γενέσεως ἐκάστου ἀνθρώπου, καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ ὁρίσεται καὶ καθ' ἑαυτὴν, χωριζομένη τοῦ σώματος.

Γεώργ. Εἰς πρότερον ἡμῶν περὶ ψυχῆς διάλογον κα- τεδείχθη ὅτι εἰς τὴν ψυχὴν εἶνε οὐσία αὐθυπόστατος, λεπτή, αἰθερία, ἀόρατος· εἰς σωματικούς ὀφθαλμούς, ἀπλή, ἀδιά- λυτος, ἀθάνατος.

Εὐθύφρων. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα σήμερον εἶνε πόθεν ἡ ψυχὴ.

Γεώργ. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι εἰς ἕκαστον γεννώμενον ἄν- θρωπον ἡ ψυχὴ δημιουργεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Κωνστ. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος γεννᾶται ἐμψυχος ὀργανισμὸς ἐξ ἐμψύχων γονέων. Καὶ εἰς μὲν τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἡ ψυχὴ δημιουργήθη ἁμέτως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰς δὲ τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἀπογόνους ἡ ψυχὴ, ὅπως καὶ τὸ σῶμα, παράγοντας ἔχει τοὺς γονεῖς.

Εὐθ. Ἀλλὰ παρὰ τὰ δύο ταῦτα εἶνε δυνατόν νὰ νοηθῇ καὶ τρίτον τι. Ἡ ψυχὴ ἢ α' παράγεται ὑπὸ μόνου τοῦ Θεοῦ· ἢ β' παράγεται ὑπὸ μόνων τῶν γονέων· ἢ γ' τοῖτον παράγεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἅμα καὶ τῶν γονέων. Ἐκαστον τῶν τριῶν τούτων δέον νὰ ἐξετασθῇ κεχωρι- σμένως.

Γεώργ. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι ἡ ψυχὴ παράγεται ἐκ μόνου τοῦ Θεοῦ. Εἰκὼν αὕτη τοῦ Θεοῦ, εἰς ὁμοίωσιν πρὸς αὐτὸν προωρισμένη, ἀρμύζει νὰ παράγεται ὑπὸ μόνου τούτου, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργουμένη εἰς ἕκαστον γεννώμενον ἄνθρωπον.

Κωνστ. Εἰς πᾶν δευτερόλεπτον ὑπολογίζεται ὅτι συλλασθάνονται καὶ γεννῶνται εἰς πᾶσαν τὴν γῆν 2 ἢ 3 ἄνθρωποι· καὶ κατὰ πᾶν ἡμερονύκτιον ὑπὲρ τὰς 100 χιλιάδας· κατὰ πᾶν ἔτος γεννῶνται ὑπὲρ τὰ 40 ἑκατομύ-

ρια, καὶ εἰς μίαν γενεάν ἐκ 33 ἔτων 1 δισεκατομύριον καὶ 400 περίπου ἑκατομύρια ψυχῆ. Πρέπει λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι 100 χιλιάδας ψυχῆς δημιουργεῖται καθ' ἑκάστην ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ὁ Θεός; Ἀδύνατον.

Εὐθ. Ματρεῖς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν τῶν ἀν- θρώπων, Κωνσταντίνε; Βλέψον ἄνω καὶ περὶξ, καὶ ἴδε τί παράγαγε καὶ συντηρεῖ, ἡναγοιζόμενος τὸν πολλὸν αἰθέρα καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ κυκλομένους ἀπειρίθμους κόσμους. Ὁ Θεὸς εἶνε Ὁν ἀνυπολόγιστων δυνάμεων. Τὰ δύσκολα καὶ ἀδύνατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶνε εὐκολώτατα καὶ δυνατὰ εἰς τὸν Θεόν. Μὴ προσβάλλῃς, παρακαλῶ, τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Ποιητοῦ τούτου τοῦ Παντός. Τὸ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργεῖν εἶνε δυνατόν εἰς μόνον τὸν Θεόν. Καὶ δύνα- ται νὰ δημιουργῇ χιλιάδας καὶ μυριάδας μυριάδων ὀλι- κῶν καὶ πνευματικῶν ὄντων ὅχι μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν σφαῖραν κυλιομένην ἀνὰ τὸν ἀτέρμονα οὐρα- νόν. Μήπως θὰ κοπιᾷ; ἢ μήπως θὰ ἐξαντληθῇ;

Γεώργ. Ἀμέγας Κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας. Γενεᾶ καὶ γενεᾶ ἐπαινεῖται τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἀπαγ- γελοῦσιν. Οὕτω φάλλει ἐνθουσιᾶσα ἡ ψυχὴ μου μετὰ τοῦ Ἰουδαίου ψαλμωδοῦ.

Κωνστ. Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν λοιπὸν ὅτι ὁ μὲν σωματικὸς ὀργανισμὸς παράγεται ὑπὸ τῶν γονέων, ἡ δὲ ψυχὴ ὅτι παράγεται ὑπὸ μόνου τοῦ Θεοῦ δημιουργουμένη ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς ἕκαστον συλλαμβανόμενον καὶ γεν- νώμενον ἄνθρωπον;

Εὐθ. Δὲν πρέπει νὰ σπεύδωμεν. Πρέπει νὰ ἐξετάσω- μεν προηγουμένως ἕκαστον τῶν ζητημάτων· α' Παράγε- ται ἡ ψυχὴ ὑπὸ μόνου τοῦ Θεοῦ; β' Παράγεται ὑπὸ μόνων τῶν γονέων; γ' Παράγεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἅμα καὶ τῶν γονέων;

Γεώργ. Καὶ τί ἐκ τῶν τριῶν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν;

Εὐθ. Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἐκεῖνο, ὅπερ ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ πλεονάζει πείθοντας λόγους, καὶ ὅπερ μᾶλλον συμ- βιβάζεται πρὸς τὰς παραδεδεγμένας ἀληθείας.

Γεώργ. Καὶ τί; Μήπως πᾶσαι αἱ παραδεδεγμέναι ἀληθείαι δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὴν παρεδοχὴν ὅτι ἐκάστη ψυχὴ δημιουργεῖται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος θεοθεν;

Εὐθ. Ὑπάρχουσι τινα τὰ μετὰ δυσκολίας συμβιβα- ζόμενα, Γεώργιε. α' Ἀν πᾶσα ψυχὴ εἶνε πρωτόγονον θεῖον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιούργημα, θὰ εἶνε κατ' ἀνάγκην ἀγνή καὶ ἁγία. Πῶς τότε τὸ ἅγιον ἐμβάλλεται εἰς ἐναγὲς σῶμα; Πῶς τὸ ἅγιον τοῦ πλάσματος ἐμπιστεύεται ὁ Θεός· εἰς σῶμα προερχόμενον ἐκ γονέων βρωδάρων πολ- λάκις ἢ αἰσχροῦν ἢ ἐγκληματικῶν ἢ ἀσεβῶν; Πῶς ἐπι- τρέπει νὰ διαφθεῖρηται τὸ ἅγιον τοῦ δημιούργημα γεννώ- μενον εἰς οἰκονομείαν καὶ κοινωνίαν μοιχαλίδας καὶ πο- νηράν; Τίς πατὴρ ἐμπιστεύεται τὰ τέκνα του εἰς τοιαύ- τας χεῖρας; β' Ἀφ' οὗ ἐκάστη ψυχὴ εἶνε ὁ κυρίως ἄνθρωπος, καὶ ἀφ' οὗ ἐξέρχεται καθαρά καὶ ἁγνή ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ὑψίστου, διατὶ νὰ θεωρῆται ὑπεύθυνος διὰ τὰ προπα- τερικὰ ἀμάρτημα; διατὶ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην λυτρωτοῦ;

γ' Παρατηρούνται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων ῥητικαὶ καὶ πνευματικαὶ ιδιότητες παρεμφερεῖς πρὸς τὰς ψυχικὰς ιδιότητας τῶν γονέων;

Γεώργ. Αὐτὰ δὲ τὰ ἐσκέφην ἐγώ. Εἶνε πράγματι πολὺ σπουδαῖαι ἐνστάσεις. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν τρίτην, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ψυχὴ τῶν τέκνων ἔχει τὰς ψυχικὰς ιδιότητας ἐκ τῶν γονέων ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ σῶμα ἐξ αὐτῶν ἐπηρεάζον τὴν ψυχὴν, καὶ ἐκ τῆς ἀνατροφῆς, ἣν λαμβάνει παρ' αὐτῶν. Δυσκολώτερον ὅμως ἀνασκευάζεται ἡ περὶ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος δευτέρα ἐνστάσις, καίτοι καὶ περὶ τούτου δύναται νὰ ῥηθῇ, ὅτι, ἀφοῦ πᾶς ἄνθρωπος κατὰ γέναι σωματικῶς ἐκ τοῦ προπάτορος, διὰ τοῦτο ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν ψυχὴν γίνεται αὕτη ἐπεύθυνος διὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν. Ἀλλὰ δυσκολωτάτη πρὸς ἀνασκευὴν εἶνε ἡ πρώτη ἐνστάσις. Πῶς ὁ Θεὸς ἐκάστην ψυχὴν, τὸ ἄγνον καὶ ἅγιον πλάσμα του, τὸ πρωτόγονον ἱερὸν δημιουργημὰ του, τὴν προωρισμένην εἰς ὁμοίωσιν του εἰκόνα του, πῶς, τοιαύτην οὖσαν ἐκάστην ψυχὴν, ἐμβάλλει ταύτην ὁ Δημιουργὸς τῆς ὁ δικαίος, ὁ ἀγαθός, ἁγίαν καὶ ἀναμάρτητον, εἰς σῶμα ἐναγὲς καὶ κατὰ χρεων ἁμαρτίας, εἰς σῶμα προερχόμενον ἐξ ἁσεβῶν πολλὰκις ἢ ἐγκληματικῶν, ἢ αἰσχροῶν καὶ ἀτίμων γονέων. καὶ πῶς ἐγκαταλείπει τὸ πλάσμα του τοῦτο εἰς οἰκογένειαν καὶ κοινωνίαν πολλὰκις πονηράν ἐπὶ διαφθορᾷ καὶ ὀλέθρῳ αὐτοῦ ἀφεύκτω;

Εὐθ. Βεβαίως ἡ ἐνστάσις ἡ πρώτη αὕτη εἶνε σπουδαιότητα καὶ δυσκολωτάτη εἰς ἀνασκευὴν. Καὶ ἂν οἱ λόγοι τῆς ἐνστάσεως ταύτης δὲν ἐφαίνοντο ἀσυμβιβαστοί, οὐδὲν θὰ ἐκώλυεν ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰς ἕκαστον γεννώμενον ἄνθρωπον γίνεται νέα ψυχῆς θεόθεν δημιουργία.

Κωνστ. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἐνστάσεως ταύτης, ἔχω ἐπίσης καὶ ἐγὼ νὰ προβάλλω ἄλλας ἐνστάσεις φυσιολογικὰς ἀσυμβιβαστοὺς πρὸς τὴν παραδοχὴν ὅτι ἐν ἐκάστῳ γεννωμένῳ ἄνθρωπῳ γίνεται καὶ νέας ψυχῆς δημιουργία ἐκ τοῦ μὴ ὄντος.

Εὐθ. Ἀλλ' ἰδοὺ ἐφθάσαμεν περιπατοῦντες εἰς τὸν ὄρειον τοῦτον κῆπον. Ἄς καθίσωμεν ὑπὸ τὴν ταύραν τῶν δένδρων αὐτοῦ, καὶ ἃς πτωμέν τι, μεθ' ὃ ἐξακολουθοῦμεν τὸν διάλογον ἡμῶν.

Κωνστ. Ἔστω. Ἰδοὺ καθήμεθα. Ἀλλὰ, πρὶν ἐξετάσωμεν τὸ 6^{ον} ζήτημα, μήπως δηλαδὴ παράγεται ἡ ψυχὴ ὑπὸ μόνων τῶν γονέων, ἀνάγνωσον εἰς ἡμᾶς, ὦ Γεώργιε, τὸ ἔσσμα τοῦ πόθου σου, ὅπερ, ὡς μοι ἔλεγες, πρὶν συναντήσωμεν τὸν Εὐθύφρονα, συνέταξας χθές.

Εὐθ. Ἐπιθυμῶ καὶ ἐγὼ νὰ τὸ ἀκούσω, Γεώργιε.

Ἀρὸς εἶνε κοινὴ φίλων ἐπιθυμία, ἰδοὺ πρόθυμος προκαίω εἰς πληρώσιν αὐτῆς.

Τὸ ἔσσμα τοῦ πόθου μου.

Γινώσκωμεν ὀλίγα, μυρία ἀγνοοῦμεν,
καὶ ἀπειρά ποθοῦμεν.

Ὁ ἔρωσ τοῦ εἰδέναι τὰ ἐγκατὰ μου πλέγει,
καὶ Μάθανε, μοι λέγει.

Προβῶμεν συζητοῦντες, περιπατητικοί,
τὸ ἔρουν ἂν γλυκύ.

Μυστήριον πόσα ὁ κόσμος οὗτος κρύπτει!
Εὐφραίνεται ὁ νοῦς μου νὰ τὰ ἀνακαλύπτῃ.

Σὺ τὰς ψυχὰς μας πλάττων
τὰς θέτεις, Θεῖε Πλάστα, εἰς κόσμον αἰνιγμάτων.
Σκιὰς τῆς ἀληθείας εὐρίσκω καὶ γνωρίζω,
καὶ τὸ ἀλφάβητόν της ὡς ἰνῆπιον ψελλίζω.
Τὴν βίβλον τῆς σοφίας ποθῶν νὰ ἀναγνώω,
πῶς θὰ τὸ καταρθώω;

Ἐπάρχει κόσμος ἄλλος· ἐκεῖ μερουργεῖ
ἀειφεγγούς σοφίας Ἰριάς ἐρατεινὴ.
Αὕτη μᾶς ἔχει πλάσει ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
καὶ ἦταν αἰσθανθόμενον τὸ ἀπειρον κενόν,
πεινῶντες καὶ διψῶντες ἐδῶ, θὰ προσκληθῶμεν
ἐκεῖ νὰ χορτασθῶμεν.

Ὁ χορτασμός ἐκεῖνος, ἐκείνη ἡ πληρότης
ἡ ποθητὴ θὰ εἶνε ἡμῶν μακαριότης.
ὦ! Δόξα σοι, Ἀγάπης Ἰριάς ἀειφεγγῆς·
ποθεῖ νὰ τὸ ὕμνη τις μακρὰν σου καὶ ἐγγύς.

Κ. Α. Διαλυσμός

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ

Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ ἀνταποκριταὶ τῆς «Ἀναπλάσεως» νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν. Ἰδιαίτερος παρακαλοῦνται οἱ ἔχοντες καθυστερήματα ἐκ τῶν συνδρομῶν τοῦ 1901 νὰ εἰσπράξωσι καὶ ἀποστείλωσιν αὐτὰ ἐντὸς τοῦ Ἰουλίου, διότι ἄλλως θὰ διαγράψωμεν τοὺς καθυστεροῦντας συνδρομητάς.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ «Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀναπλάσεως» ἔχον ἴδιον τυπογραφεῖον, τὸ ὁποῖον ἐπλουτίσθη κατ' αὐτὰς διὰ καινουργῶν στοιχείων, γραμμῶν, ποιικιλμάτων, κλπ. ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτύπωσιν συγγραμμάτων καὶ οἰσπδήποτε ἄλλης τυπογραφικῆς ἐργασίας εἰς τιμὰς συγκρατατικάς.

Πᾶσα αἰτήσις δέον ν' ἀπευθύνηται πρὸς τοὺς κ. κ. Θ. Παλληκαράκη καὶ Γ. Ἰωαννίδην.

Βιβλιοπωλεῖον Ἀναπλάσεως δδὸς Ἀδριανοῦ 64.

Ἀθήνας.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,"

Ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Παρθεναιωγείου
Διαλπομῇ

Κυριακῇ 9 Ἰουνίου ὥρ. 7 1)2—8 1)2 μ.μ. Π. Δουληγέρης.

Ἐν Πειραιεὶ ἐν τῷ Ζαννεῖῳ Ὁρφνιστροφείῳ
Κυριακῇ 9 Ἰουνίου ὥρ. 5—6 μ.μ. Γ. Μακρῆς.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ
68—Ὁδὸς Ἀδριανοῦ—68